

Nr 45***Konstitutionsutskottets memorial med förslag till ändring i riksdagsstadgan rörande riksdagens lönelegation.***

Konstitutionsutskottet får härmed med begagnande av sin initiativrätt föreslå riksdagen att besluta viss ändring i riksdagsstadgan rörande riksdagens lönelegation.

Riksdagens lönelegation inrättades genom grundlagsändringar vid 1964—1965 års riksdagar. Enligt § 62 regeringsformen tillkommer det densamma att, om inte riksdagen för visst fall annorlunda besluter, i förhandlingsfrågor rörande anställningsvillkor, som skall gälla för statens arbetstagare eller eljest tillhör riksdagens prövning, rådpläga med statsrådsledamot, som Konungen därtill förordnat, samt på riksdagens vägnar godkänna överenskommelse, som träffats i sådan fråga. Närmare föreskrifter om delegationen ges i § 71 riksdagsordningen och § 12 riksdagsstadgan. Sistnämnda bestämmelse utsäger i sista stycket: »Delegationen tager icke befattning med förhandlingsfrågor rörande anställningsvillkor för arbetstagare hos riksdagen och dess verk.»

Föreskrifterna om lönelegationen i § 12 riksdagsstadgan tillkom under vårsessionen av innevarande riksdag på initiativ av konstitutionsutskottet i dess memorial nr 11, vilket framlades samtidigt med att de från 1964 års riksdag vilande grundlagsändringsförslagen rörande bl. a. lönelegationen anmäldes för riksdagen. I anslutning till det nu aktuella sista stycket anförde utskottet:

Ett särskilt spørsmål gäller lönelegationens ställning till frågor rörande riksdagens egen förvaltning. Grundlagsstadgandena öppnar möjlighet för olika tillämpningar. Den lydelse 62 § regeringsformen erhåller pekar närmast på att riksdagstjänstemännen icke faller därunder. Klart är nämligen, som särskilt framhölls i propositionen om det vilande grundlagsändringsförslaget (1964: 140), att samråd med statsråd ej ifrågakommer med avseende på den interna riksdagsförvaltningen, och stadgandet synes utgå från att delegationen först samråder och därefter godkänner. Det lär emellertid också vara möjligt att så tillämpa stadgandet, att delegationen anses behörig att godkänna även i fall, då samråd icke kan förekomma, något som också förutsattes i nämnda proposition. Utskottet uttalade sig ej i frågan vid 1964 års riksdag. Med hänsyn till de angivna tolkningsmöjligheterna vill det synas utskottet viktigt, att i riksdagsstadgan anges, om delegationen skall befatta sig med riksdagsförvaltningen eller icke. Besvaras

frågan jakande, måste även 7 § riksdagsstadgan ändras. Utskottet har funnit, att delegationen i allt fall tills vidare icke bör taga befattning med ifrågavarande område. Riksdagens personal- och förvaltningsorganisation skall enligt ett nyligen fattat beslut bli föremål för översyn. Vid denna utredning lär lönedeleagationens ställning i berörda hänseende bli föremål för övervägande. I avvaktan härpå bör någon ändring i nuläget icke ske.

Den utredning, som här åsyftades, har tillsatts av talmanskonferensen och antagit benämningen riksdagens organisationsutredning. I ett den 19 november 1965 framlagt betänkande med vissa förslag rörande effektivisering av riksdagsarbetet har utredningen upplyst, att dess förslag i fråga om riksdagens personal- och förvaltningsorganisation avses bli framlagt under 1966 års vårsession i sådan tid att det skall kunna efter vederbörlig riksdagsbehandling bli genomfört från den 1 juli 1966.

Utskottet har underhand erfarit, att vissa önskemål gör sig gällande om att lönedeleagationen även skall ges rätt att på riksdagens vägnar godkänna förhandlingsöverenskommelser som avser anställningsvillkor för arbetstagare hos riksdagen och dess verk. Härvid har främst hänvisats till de avtal som måste träffas i anslutning till statstjänstemannalagens ikraftträdande vid årsskiftet. Det blir inte möjligt att framlägga dessa för riksdagens godkännande vid innevarande session. Om lönedeleagationen inte ges befogenhet att besluta på riksdagens vägnar, kommer för berörda befattningshavare ett formellt avtalslöst tillstånd att inträda från årsskiftet och till dess 1966 års riksdag hinner ta ställning till ifrågavarande avtal, något som kan framstå som en olägenhet åtminstone från rent principiella synpunkter.

De önskemål, som sålunda framkommit, har föranlett utskottet att taga en underhandskontakt med riksdagens organisationsutredning för att utreda, om det med hänsyn till dess pågående arbete är lämpligt att nu överväga en ändring av § 12 sista stycket riksdagsstadgan, vilken sålunda skulle träda i tillämpning innan utredningens arbete slutförts. Utredningen har därvid förklarat, att den, oavsett hur dess förslag i organisationsfrågorna i övrigt kommer att slutligt utformas, anser sig kunna redan nu uttala, att enligt dess mening lönedeleagationens befogenheter bör utsträckas även till det nu aktuella området, men att delegationen naturligtvis inte skall i hithörande frågor samråda med statsrådsledamot utan med organ, som riksdagen därtill förordnar.

Med hänsyn till de framförda önskemålen och till vad som anförts av riksdagens organisationsutredning har utskottet funnit sig böra föreslå riksdagen att genomföra en ändring av § 12 sista stycket riksdagsstadgan av innebörd, att riksdagens lönedeleagation tillerkänns samma befogenheter på riksdagens eget förvaltningsområde som eljest tillkommer den. Av de skäl, som anfördes i utskottets ovan citerade memorial 1965: 11, bör denna be-

fogenhet uttryckligen tilläggas delegationen genom föreskrift i riksdagsstadgan. En särskild bestämmelse är också erforderlig på grund av samrådsfrågan. Som påpekades redan i propositionen 1964: 140 är det naturligtvis klart, att löne delegationen i här ifrågakommande fall inte kan samråda med statsrådsledamot. Lika klart är att samråd bör ske med något organ. Hur frågan bör lösas på längre sikt är föremål för organisationsutredningens överväganden. I förevarande sammanhang gäller det alltså endast att åstadkomma en provisorisk ordning, som kan tillämpas under en kortare övergångstid. En lämplig lösning är likväl inte alldeles enkel att konstruera. Om den i § 62 regeringsformen för huvudfallen angivna principen skall följas, kan det inte uppdragas åt vederbörande förhandlingsorgan att själva samråda med löne delegationen, utan ett särskilt organ måste utses som förmedlare. Efter övervägande av olika möjligheter har utskottet inte kunnat finna något sådant särskilt organ, som både framstår som helt lämpligt för uppgiften och skulle kunna träda i funktion redan kring instundande årsskifte. Utskottet har i detta läge stannat för att föreslå, att trots den nyssnämnda olägenheten vederbörande förhandlingsorgan ges uppdraget att samråda med delegationen. Detta innefattar emellertid inte något ställningstagande till principfrågan utan bör ses endast som en med praktiska skäl motiverad lösning för en kort övergångstid. I riksdagsstadgan torde inte behöva nu utsägas mera än att uppgiften ankommer på »den eller dem som riksdagen därtill förordnar».

Frågan om förhandlingsorgan för riksdagen i hithörande frågor beröres inte i detta sammanhang. Den behandlas för närvarande av bankoutskottet med sikte på förhållandena under nuvarande organisation. Förslag kommer enligt vad utskottet inhämtat att föreläggas riksdagen om att tills vidare delegerade för riksdagens verk skall vara förhandlingsorgan i förhållande till riksdagens verk och kanslideputerade i förhållande till riksdagens egna tjänstemän. I anslutning härtill bör den nyss berörda samrådsuppgiften lösas så att åt ordförandena i nämnda båda organ uppdrages att samråda med löne delegationen. Frågan om förhandlingsorgan på längre sikt bör bli föremål för prövning och ställningstagande i anslutning till organisationsutredningens kommande förslag.

Av anförda skäl hemställer utskottet,
att riksdagen måtte

1. besluta att § 12 sista stycket riksdagsstadgan skall er-
hålla följande ändrade lydelse:

(Nuvarande lydelse)

Delegationen tager icke befattning med förhandlingsfrågor rörande anställningsvillkor för arbetstagare hos riksdagen och dess verk.

(Föreslagen lydelse)

Delegationens befogenhet enligt § 62 regeringsformen att godkänna förhandlingsöverenskommelser skall även avse överenskommelser i för-

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

handlingsfrågor rörande anställningsvillkor för arbetstagare hos riksdagen och dess verk. *I stället för den i nämnda stadgande föreskrivna rådplägningen med statsrådsledamot skall i dessa fall ske motsvarande samråd med den eller dem som riksdagen därtill förordnar.*

2. förordna att den i § 12 sista stycket sista punkten riksdagsstadgan angivna uppgiften att samråda med riksdagens lönelegation skall till dess riksdagen annorledes besluter ankomma på kanslideputerades ordförande och ordföranden i delegerade för riksdagens verk.

Stockholm den 7 december 1965

På konstitutionsutskottets vägnar:

GEORG PETTERSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Georg Pettersson, Damström, fru Segerstedt Wiberg, herrar Erik Olsson*, Hernelius, Dahlberg, Harald Pettersson*, Karl Pettersson*, Sörenson och Risberg; samt

från andra kammaren: herrar Adamsson, Nilsson i Östersund, von Friesen, Henningsson, Wahlund, fru Thunvall, herrar Johansson i Trollhättan, Hamrin i Jönköping, Larsson i Luttra* och Werner.

* Ej närvarande vid justeringen